NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2127

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN — DÉPÔT LÉGAL

MỖI SỐ 1 BẢY XU

DÉPÔT LÉGAL — No 2195

NGÀY THỨ TƯ 23 AVRIL 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI: [illegible]	Người đem đến nhà	Gởi sở giây thép	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Đại-Pháp và các thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.80	1.60	1.65	3.00
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

* Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m066 de large.
4e page — Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel — Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Làm thế nào cho người ta bớt tật bệnh

Sống ở đời, cần nhất là sự khỏe mạnh, vì trong mình có khỏe mạnh, thì mới có cái thú vui ở đời, và mới có thể lo tính được công việc làm ăn, đó là cái lẽ thường, ai ai cũng hiểu cả. Các nước bên Âu Mỹ bây giờ, rất chú-ý về phép vệ-sinh mà nghiên-cứu về khoa y-học, đó cũng là cái lẽ thường phải như thế, không cần phải bàn đến nữa.

Cái nguyên-nhân làm cho loài người sinh ra tật bệnh, thì thật là nhiều; nay ta thử ước lược mà kể đại khái ra xem, tưởng chẳng qua chỉ vì mấy cớ này: hoặc là vì cư xử và ăn uống không hợp phép vệ-sinh, hại đến sự thở hút, hại đến sự tiêu hóa, mà gây nên cái mầm yếu đau; tục-ngữ Tàu có câu: « Bệnh tòng khẩu nhập », nghĩa là tật bệnh bởi lỗ miệng mà vào trong mình, đại ý cũng là nói thế. Hoặc là vì chơi bời quá độ, ăn ngủ không chừng, rồi đến nỗi hao tổn đến chân-nguyên, hư hỏng đến cơ-thể, tật bệnh mới từ đó mà sinh ra, người xưa đã ví như hai cái búa mà chặt cây khô; sách thuốc Tàu cũng có câu: « Thiếu-niên quá ư tửu sắc, hậu nhật tất hữu nan danh chi bệnh », nghĩa là khi tuổi trẻ mà ham rượu ham sắc quá độ, về sau tất là mắc phải những chứng bệnh quái lạ, không biết gọi tên là bệnh gì. Hoặc có người thì vì sinh nhai khó khăn mà lao động quá độ, cũng có người thì vì đường kinh tế lúng túng mà ưu tư quá độ, rồi cơ-thể vì thế mà hao mòn, khí lực vì thế mà suy giảm, đó cũng là một cái bệnh-căn của loài người. Xem như mới đây một nhà bác-sĩ Thái-tây đã xét-nghiệm ra rằng các học-sinh gần đến vụ thi mà sức người hao sút đi nhiều, thì đủ biết người ta vì ưu tư sinh tật bệnh, đó cũng là một cái chứng cớ rõ ràng.

Trong khoảng vài mươi năm nay, cách vệ sinh phát minh lại càng rộng, khoa y-học nghiên cứu lại càng tinh, thế mà ở xã-hội Việt-Nam ta chứng kì tật lạ lại càng nhiều, người Việt-Nam ốm đau non yếu có lẽ lại hơn trước; đó chẳng qua chỉ vì có hai cái nguyên nhân này: Một là vì những người ở nơi thành–thị, đã ở nơi tụ hội đông đúc, lại gặp lúc vãng lai giao thông, đã lắm bạc nhiều tiền, mà cách chơi bời lại sẵn, nào là tửu-quán, ca-lâu, yên-trường, đồ-cục, cuộc phong-lưu thêm nhiều thú thanh-tân, thì khách phong lưu lại càng thêm tình say đắm; chơi bời như thế, tài gì cho khỏi ốm đau. Hai là người khôn của khó, củi quế gạo vàng, cách sinh tồn đời này lại gian nan gấp mấy khi trước, những hạng người không có tư bản, quanh năm chỉ nhờ việc lao động để kiếm ăn, thì giờ làm việc đã nhiều, mà lương bổng làm ra lại ít, hết ngày ấy sang tháng khác, chỉ lo vật mũi đút miệng, giật vạt vá vai, mà chi tiêu vẫn không đủ; phần thì mồ hôi nước mắt, hao tổn mất khí lực cũng nhiều, phần thì lo đêm tính ngày, hao tổn mất tinh thần cũng lắm, tinh thần và khí lực đã hao tổn, thì tài gì cho khỏi sinh ra yếu đau.

Bây giờ muốn chữa cho khỏi các tật bệnh của người Việt Nam đã kể ở trên kia, thì phép vệ sinh phát minh tuy rộng, khoa y học khảo cứu tuy tinh, mà ở trong xã-hội Việt-Nam, tưởng cũng không có công-hiệu thần tốc như ở các nơi khác được. Tất là tự mình trước phải bảo thủ lấy sức mạnh, sau lại nhờ đến tay y-quốc, ra tay điều-tễ, để tạo mệnh cho người Việt-Nam, thuốc có đối bệnh, thì bệnh mới mau khỏi mà mới mong được thọ khảo trường sinh.

Sử Tàu có chép rằng: « Nghiêu, Thuấn chi thế, kỳ dân nhân thọ » nghĩa là ở đời vua Nghiêu vua Thuấn, nhân dân phần nhiều sống lâu; lại có câu: « Dân sinh tam đại chi tiền, mệnh chế hồ quân; dân sinh tam đại chi hậu, mệnh chế hồ thiên » nghĩa là dân sinh ở đời vua hiền ngày xưa, tính mệnh cầm ở trong tay vua; dân sinh ở đời vua không hiền về sau, tính mệnh nhờ ở giời cả. Từ khi nước Pháp đặt chánh-phủ Bảo-hộ ở cõi Đông-dương, cũng đã đem hết tâm tư, tìm hết cách thức, để mưu việc hưng lợi trừ hại, mà gây mối hạnh phúc cho người Nam, nhất là về việc cứu chữa bệnh tật, bảo hộ thọ-mệnh cho người ta lại càng lưu tâm lắm. Người Nam cũng đã nhiều người được nhờ phép vệ-sinh và khoa y-học của Thái-tây mà khỏi ốm đau thêm sức mạnh.

Mong rằng dưới thì người mình biết đường tự thủ, mà bớt thói hư-hoang, ai cũng nhớ câu: « Dữ kỳ bệnh hậu năng cầu dược, bất nhược bệnh tiền năng tự phòng », nghĩa là lúc đã bị đau rồi mới đi tìm thuốc, sao bằng biết giữ gìn từ khi chưa đau; trên thì nhờ chánh-sách khôn khéo của Chánh-phủ, nghề-nghiệp ngày càng mở mang, làm ăn ngày càng dễ-dãi, thì tự khắc số người đau một ngày một bớt, số người chết cũng một ngày một ít, người Nam có ngày được yên vui sung sướng ở trong cõi thọ đài xuân, để cùng hưởng cái phúc thọ khảo ở thế-kỷ hai mươi này.

H. T. B.

[illegible] TIN KHÔNG RÕ

[illegible]

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Cavite, ngày 15 Avril 1924

Ga-nă-đại với người Nhật

Tin Ottawa. — M. A. W. Neill có xin hạ nghị-viện trục hết những người Nhật ở Ga-nă-đại.

Anh với Nhật

Tin Londres. — Tòa nội-các có tuyên cáo tại hạ nghị-viện rằng: Từ ngày ký giao ước Washington đến giờ, nước Anh chỉ đóng có một cái tàu ngầm, mà Nhật-bản thì đóng 6 chiếc khinh tuần dương hạm, 17 chiếc phóng ngư lôi hạm, 13 chiếc tiềm hải đĩnh.

Nước Anh với việc chế-hạn quân-bị

Tin Londres. — Quan thủ-tướng nước Anh nói: Giả thử nước nào muốn đặt một cuộc hội nghị để bàn về việc chế hạn phi-cơ, nước Anh sẵn lòng đến dự cuộc.

Một cuộc đấu võ

Tin Paris. — Ngày 20 mai này Carpentier và Gibbe sẽ đấu võ với nhau ở Chicago.

Tàu bị nạn

Tin Leatle. — Tàu *Alabamaru* bị cạn ở các đảo Caroo, tàu bị hư hỏng ít nhiều.

Tin Trung-hoa

Ngày 14 Avril 1924

Việc tổ-chức nội-các tạm yên

Ngô-bội Phu thôi không đả-động đến thời chánh nữa, phong trào tạm yên, tin đồn những tên người mà phái Lạc dương muốn định tổ chức vào tòa nội-các: cũng không đích xác.

Ngô-cảnh Liêm xin Tào Côn độc đoán việc Trung Nga giao thiệp

Ngô-cảnh-Liêm đánh giây thép cho Vương dục-Chi bảo Vương vào yết kiến Tào-Côn xin Tào cứ tự ý mình quyết đoán việc Trung Nga giao thiệp. Nghe đâu có người xin giao giây thép ấy cho quốc vụ viện và đánh giây thép trách quở quan lại các tỉnh can dự quốc-chánh, ý Tôn không muốn kết oán với Ngô, rất là bối rối, không biết xử trí thế nào, bèn cáo đau không ra coi việc.

Hoa-Nga thông tin xã biện bác cho chánh phủ Nga và ủy-viên Nga

Hoa-Nga thông tin xã biện bác tin đồn về việc chánh-phủ Nga triệu ủy-viên Nga về và việc ủy-viên Nga đút tiền để cầu các phái giúp sức cho mình.

Việc Trung Nga giao thiệp

Ủy-viên Nga từ khi tiếp tờ tư bác của chánh-phủ Trung-hoa, có ý chuyển-động, đã đánh giây thép về hỏi ý kiến ngoại giao bộ nước Nga.

Hội nghị về việc quan thuế

Công-sứ Anh và công sứ Pháp định tư giấy cho công-sứ các nước, phản đối việc hội nghị quan-thuế, sau vì có công sứ khác khuyên-ngăn, giấy ấy còn để lại chưa tư.

Tin Tôn-truyền-Phương

Tôn-truyền-Phương lại lấy được Đông an, thanh thế lại mạnh, đánh giây thép về Bắc-kinh xin cấp hạm-đội cho mình, để hiệp sức đánh Hạ-môn.

Cuộc chiến-tranh ở Đông-giang

Quân đò Hồ-nam và quân đội Trần-quýnh-Minh đánh nhau to lắm; quân Hồ-nam lấy được Long-môn, Trần quân lui về đóng ở Long-xuyên.

Hồng triệu Lân ra Hương cảng

Hồng-triệu-Lân vì lương tiền quân thiếu, quân sĩ đòi kêu quá, và vì khi đem quân đội sang Phúc-kiến không hiệp ý kiến với Lâm Hồ và Lưu-chí-Lục, mấy hôm trước đã ở Huệ châu sang Sơn-đầu, rồi lại ở Sơn-đầu ra Hương-cảng, Trần-quýnh-Minh vì Hồng bỏ đi, việc quân ở Đông-giang không ai chủ trương, đã đánh giây thép ra Thượng-hải triệu Lâm Hồ về.

Dương hy-Mẫn đóng ở Thạch-long

Mấy hôm nay, Dương-hy-Mẫn phụng mệnh Tôn Văn, đi tuần thị các quân đồn ở các địa hạt Đông-giang và trao truyền cơ lược dụng binh cho các tướng hiệu rồi lại lấy Thạch-long là nơi quan yếu, hiện lại về đồn trú ở đó.

Tôn-Văn sắp sửa sang duyệt binh ở Thạch đường

Tưởng-quang-Lượng (Vân-nam đệ tam quân trưởng) trước nhân khi cuộc chiến-tranh ở Đông-giang tạm nghỉ, phụng mệnh Tôn Văn, đem quân về Quảng-đông nghỉ ngơi và thao luyện. Bây giờ Tôn được tin Tưởng trình rằng quân sĩ tập luyện đã tinh và khí thế lại hăng hái lắm, định đến ngày 15 avril, thân hành sang Thạch-đường duyệt quân rồi, lại sai sang Đông-giang hội chiến.

HOA-KỲ VỚI NHẬT-BẢN

Tin Washington. — Tại các chính-trị giới, người ta nói có lẽ quan Thống-lĩnh Coolidge phản đối việc hạn chế người Nhật, nhưng các ông nghị trưởng thì chắc rằng quan Thống-lĩnh sẽ ký chỉ dụ về việc ấy, vì số phiếu ưng chuẩn nhiều lắm, dù quan Thống-lĩnh có phản đối chăng nữa, theo lệ cũng có thể thi-hành được. Còn hai tuần lễ nữa quan Thống-lĩnh mới phải quyết nghị về việc ấy. M. Hanihra (đại-biểu Nhật bản) định đến ngày mai sẽ đến yết-kiến quan Hughes.

∴

Quan thống-lĩnh Coolidge chưa tỏ ý-kiến của ngài về việc hạn-chế người Nhật ra làm sao. Cứ như bản dự án của thượng nghị-viện, thì số người Nhật được phép di cư ở Hoa-kỳ phải giảm đi 220.000 người, mà cứ như bản dự án của hạ-nghị-viện, thì số ấy giảm đi 208.000 người.

Tin Tokio. — Báo *Yorozu Chocho* là một tờ báo của bọn mãnh-liệt ái-quốc có nói việc nghị-viện Hoa-kỳ chế hạn người Nhật thực là một việc kích động nước Nhật. Nhật-bản phải dự-bị mọi việc, dự bị cả đến việc chiến-tranh nữa cũng nên.

Nhiều hội Nhật-bản triệu-tập hội-viên đến hội nghị để bàn bản giao-ước nói về sự di dân. Các hội ấy yêu-cầu tòa nội-các phải từ chức đi.

TẶNG THƯỞNG CÁC CÔNG-THẦN

Nước Lỗ-mã-ni tặng đại-tướng Berthelot một cái biệt-ấp để ghi cái công to của đại-tướng trong buổi chiến-tranh mới rồi.

Việc nước Lỗ báo đáp với đại-tướng đó, cũng như cái cách nước Anh và vua Napoléon ngày xưa tặng thưởng các công-thần vậy.

Công-tước Wellington nước Anh ngày xưa được thưởng mấy cái thái-ấp, và một triệu. Hội buôn Ấn-độ ngày xưa tặng ông Nelson 250.000 quan. Lord Roberts và Lord Kitchener cũng được thưởng hai lần. Sau việc chinh-chiến ở nước Afganistan, Lord Roberts được thưởng 30.000 quan, và sau việc chinh-chiến ở Transvaal lại được thưởng 2.500.000 quan. Sau việc chinh-chiến ở Soudan, Lord Kitchener được thưởng 750.000 quan, và sau việc chinh chiến ở Nam-bộ Phi-châu lại được 1.200.000 quan. Sau cuộc đại-chiến mới rồi, các đại-tướng nước Anh được thưởng chung một số tiền là 15 triệu.

Các quan Thống-chế nước Pháp về thời hoàng-đế Napoléon cũng được hậu thưởng. Ông Berthier được thưởng 1.254.915 quan; ông Davout là công-tước Auerstadt được 910.000 quan; ông Masséna được 500.000 quan. Bọn các ông Lannes, Lefèbre, Bessières, Victor, Mortier, Moncey, Oudinot, Marmont được thưởng từ 100.000 đến 400.000 quan.

Người ta kể chuyện một người nhà quê thấy ông Augereau được hậu thưởng, có ý ghen tức, ông bèn bảo người ấy:

Ngươi hãy xuống đứng ở dưới vườn kia, ta sẽ bắn vào ngươi một nghìn phát súng, nếu ngươi sống không việc gì, của cải của ta sẽ cho ngươi hết.

Bác nhà quê ấy không dám nhận lời.

GIÂY ĐIỆN BÁO TO NHẤT THẾ-GIỚI

Giây điện-báo to nhất, nhanh nhất thế-giới là giây từ New York đến Paris của công-ty Commercial Cable Company. Giây dài 4.800 dặm, đặt mất bốn tháng mới xong. Trong một phút mỗi chiều có thể gửi đi được sáu trăm chữ. Trong lúc đặt giây có xảy ra lắm sự khó khăn, như khi đặt quãng từ New-York đến Canso, tàu đặt giây tên là *Faraday* gặp gió bão dữ dội giây đứt ra rơi xuống bể. Tàu phải ẩn ở Halifax mười ngày, mới lại đến chỗ giây bị đứt. Sau phải mò ở đáy bể sâu hơn ba nghìn sải để tìm lấy đầu giây.

Tính cả giây mới đặt ấy, thì hiện nay từ Mỹ sang Âu cả thảy có sáu đường điện báo mà đường này to nhất vậy.

HOA-KỲ VỚI PHI LUẬT-TÂN

Phái-bộ Phi-luật-tân sang Hoa-kỳ xin cho Phi-luật-tân được độc-lập có nói:

Bản tờ trình của quan Toàn-quyền Wood, thực là tổn hại cho cái danh-dự của một dân-tộc đông có mười hai triệu người. Phái-bộ phản đối những lời đặt-để kia khắc ở Hoa-kỳ. Phái-bộ nói: Các đại-biểu Phi-luật-tân chỉ bày tỏ mọi lẽ với quốc dân Hoa-kỳ, ngoại giả không có làm điều gì khác. Hai mươi nhăm năm giời nay, các đại-biểu Phi-luật-tân hết sức phân trần mọi việc cho dư-luận Hoa-kỳ được rõ, và cải chính lại những tin tức không đúng sự thực. Những điều ngộ nhận thô-bỉ đối với Phi luật-tân ở đâu mà ra tưởng muốn tìm đến gốc nguồn cũng không khó. Vì những điều xét đoán sai lầm như thế, làm cho biết bao nhiêu vấn-đề quan hệ về nước Phi-luật-tân thành ra rối lên khó giải quyết được. Mà những điều xét lầm ấy, lại do một người ở vào cái địa-vị như quan Wood, thì lại đáng tiếc lắm. Những lời ấy có thể làm cho người Phi-luật-tân phải hoài nghi về cái mục-đích của nước Hoa-kỳ ở Phi-luật-tân.

Mọi việc của các đại-biểu Phi-luật-tân trình bày, bấy nay không ai bảo là không đúng. Nay không cần phải xét xem về đường kinh-tế và về đường binh vụ nước Phi-luật-tân đã đủ sức độc lập chưa. Cái vấn đề ấy, đã giải quyết xong từ năm 1916 kia rồi. Nay chỉ cần phải xét xem chánh-phủ cùng quốc-dân Hoa-kỳ có giữ lòng y lời của Hoa-kỳ hứa cho Phi-luật-tân được độc-lập theo như các điều khoản trong bản luật Jones hay không. Hiện nay nước Phi luật tân đã thực-hành được một điều-kiện quan trọng nói trong bản luật ấy rồi, là đã dựng được một cái chánh-phủ vững bền vậy.

Tự do diễn đàn

Xin bàn góp tiếng agent technique dịch ra quốc-âm sao cho xứng-đáng với chức-phận

Tôi coi mục « Tự do diễn đàn » trong quí báo mấy kỳ nay và báo *Khai-hóa* số 819, thấy các ngài giải thuyết đã xác-đáng lắm rồi. Có ông bàn rằng chức commis đặt là tham-tá thì chức agent technique đặt là (niệp tá) mới phải. Nguyên hai ngạch ấy một bên thì phổ-thông, một bên thì chuyên môn, thì giá trị cũng ngang nhau, mà trong bài thuyết giả bàn rằng: các ngạch ấy đều ở cao-đẳng ra thì nên đặt tiếng nào có quan hàm mới xứng với danh phận. Có lẽ thuyết giả quên chăng? Tiếng tham-tá, thương-tá, tá vụ, tuy rằng hư hàm, nhưng đều là hàm đương cả rồi. Còn như các ngạch chuyên môn mới xuất thân ra thì còn là thuộc-viên cả, mà lại muốn lấy tiếng quan hàm nhất phẩm triều đình mà đặt vào, thì sao xứng với danh-phận của mình được?! Chẳng quá lạm dụng lắmru?!! Ông Giao muốn đặt là (chuyên tá) thì cũng đồng ý với báo quán, song xét tiếng chuyên tá cũng như tiếng cán-sự ý thì phải, nhưng tiếng chưa được tao nhã, nay xét lại chức commis đặt là tham tá nghe đã quen tai rồi. Và các chức nói trên này đều là giúp việc quan trên cả, *cũng không bỏ được* chữ chuyên môn, vậy thì chức agent technique các ngài đặt là (thương-tá) chẳng vừa phải chức phận ru?! hoặc các ngài chưa muốn dùng, hay là quên? vậy xin nhắc để công luận xét lại. Còn phần tôi cũng biết rằng không phải việc mình, thì không nên bàn đến, nhưng tôi cũng thuộc viên trong tòa Công-chánh, dẫu bàn góp một vài lời cũng không quá lạm vậy. Còn báo-quán muốn đặt các ngạch chuyên môn ra tiếng mới là rất phải, song phải chờ tới khi toàn quốc biết rằng những viên tòng sự với chánh-phủ rất là bó buộc, sao bằng tự-chủ như các vua dầu lửa, vua mỏ sắt, mỏ kẽm, vân vân... tới khi ấy tự khắc đổi phương diện, ta không phải bàn nữa, bây giờ còn đang lấy chánh giới làm trọng, thì tiếng nói còn phải nên theo thời (về tiếng agent technique bàn quá lạm) nên tôi xin nhắc lại (như tiếng Công-chánh thương-tá, Nông-chánh thương-tá) để công luận xét lại cho xứng đáng với chức phận các ngạch mới, thì xin chánh-phủ thi hành.

Tiện đây xin bàn luôn việc này cũng quan-thiết với danh-phận một đời người ta. Lời tôi bàn đây, nếu các ngài chưa tin, xin xét lại cái chương trình các bài thi của hai ngạch secrétaires et dessinateurs des Travaux Publics thì hiểu ngay. Từ khi bắt đầu thi, thì hai bên thi chung, đến kỳ sau cùng thì secrétaire thì làm rédaction, mà dessinateur thì làm dessin, đến khi đỗ rồi, được bổ thì người dessinateur thường phải làm kiêm việc secrétaire luôn luôn, mà người secrétaire thì ít khi giúp việc dessinateur được, đến sau có ân thưởng hoặc danh dự bội-tinh và các bằng sắc khác, thì chữ hán dịch secrétaire là *thư-ký*, mà dessinateur thì dịch là *hội-họa* hoặc *họa-công*. Xét ra người thường trong bách công cũng gọi thế cả, mà người tòng sự với chánh-phủ lại không đổi được chữ gì cho khác đôi chút hay sao? Xét cho kỹ thì ngạch nào cũng cần lấy danh giá làm trọng cả một đời, nếu khi được ân-thưởng mà chức không xứng với phận sự của mình, thì còn có giá trị gì nữa? nhân đây xin công luận và các báo-quán đổi cho vài chữ, thì ngạch dessinateur

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

cũng nhờ ơn vô cùng. Theo ngu ý tôi dịch là (hoa phòng thư-ký) nhưng e còn dài, vậy xin các ngài cho kiến xét mà đặt cho được công-bình thì quí hóa lắm vậy.

Song-Hương, V. N. K.

Lời tòa soạn — Chữ *dessinateur* trước kia vẫn quen gọi là kẻ vẽ. Ít lâu nay các báo mới dịch là *hội-họa* cho hợp sự hơn. Song dù như thế cũng chưa có công văn báo công nhận, vậy xin để nhường quyền dự luận.

Chức *agent technique*, ông V. N. K. muốn dịch là *thương-tá* cũng có nghĩa, song hai chữ ấy trung với chức quan thương-tá trong ngạch quan lại, chẳng biết có hiện hay không nhỉ? Còn hai chữ *chuyên-tá* của ông Hoàng-hữu-Giao, tuy rằng có ngắn hơn bốn chữ *chuyên-môn tá vụ* của bản quán đã hiến các ngài *agent technique* đó thật, nhưng chẳng biết hai chữ nhỏ đặt như thế, có dùng với ý ông Hoàng-hữu Giao muốn nói hay không? Chức *agent technique* là một chức có học thức chuyên-môn mà dịch là *chuyên-tá* thì e rằng lắm người đọc đến hai chữ đó không hiểu hết các thâm ý của người đặt ra mà lại gò miện là một chức chỉ chuyên giúp việc mà thôi, thà chẳng giảm mất cái giá-trị của ngạch *agent technique* đi ru?

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Ai thích đeo hột ?

(Tiếp theo)

Dịch ở quyển « Contes » của Guy de Maupassant

Mãi đến bốn giờ sáng mới ra về; chồng muốn đi bộ, cô ta giữ lại bảo rằng: « gió này giờ lạnh lắm, đi sợ cảm hàn chăng, để tôi đi gọi một cái xe đến. »

Nhưng, mãi cũng chẳng thấy cái nào hai vợ chồng cần phải bộ vậy. Đến gần cái cầu sông Seine mới thấy một cái xe đóc-mã đã cũ nát, dành phải lên đó mà đành xe về đến nhà. Lúc cô ta thấy xe, trông vào cái gương ngắm xem còn đẹp như trước không, thì thấy mất cái chuỗi hạt kim-cương rồi, mất tại đi. Rồi gọi chồng đến mà kêu rõn mấy tiếng to quá.

Chồng cũng đương thay quần áo, mới cởi xong được cái áo cùng cà-vạt ra, thấy thế, cũng vội rằng:

— Cái gì thế mợ?

— Cậu ơi! tuổi mất cái chuỗi hạt của bà Phú-tiên rồi! khổ chưa?

— Thực ư? có lẽ nào lại mất được.

Rồi cả hai người cùng sục vào tủ áo, tủ quần, tiết cả chẳng thấy gì. chồng mới hỏi vợ rằng:

— Thế mợ có chắc rằng, lúc cuộc khiêu vũ mợ còn đeo ở cổ không?

— Lúc tôi ra về, tôi sờ lên cổ hãy còn thấy mà!

— Thế mất ở ngoài phố à? không có lẽ, vì nếu rơi xuống, thì ta nghe thấy tiếng chư, để đánh rơi trong xe hẳn.

— Ở phải, cậu có nhớ số không?

— Không, mợ nhớ cơ?

— Cũng không.

Buồn quá không biết làm sao được, chồng mới mặc áo vào rồi nói: « thôi, mợ ở nhà, để tôi đi tìm cho, chỗ nào ta đã đi qua, tôi ta đi lại xem có thấy không?

Rồi chồng đi; vợ ở nhà, tựa vào ghế, lo ngũi hoài không sao mà nhắm mắt được. Mãi đến bảy giờ sáng chồng mới về, chẳng thấy gì cả, mới đi trình Cảm, đăng vào các nhật trình, hễ ai thấy mà đem lại giả thì có hậu tạ.

Đợi một ngày, hai ngày cũng chẳng thấy tin tức gì, chồng mới bảo vợ rằng:

Này, thế mợ viết cho bà Phú-tiên nói rõ rằng « mợ đã trót làm đứt cái chuỗi hạt, xin bà hãy tạm thư cho ít ngày để mượn thợ chữa lại, hoa ta có tìm thấy chăng?

Được một tuần lễ cũng chẳng thấy gì, thôi thế là hết hi vọng. Bấy giờ người chồng lo quá, già hẳn đến năm tuổi, sẽ bảo vợ rằng:

Tôi thế thì ta đành phải mua cái khác giả bà ấy vậy.

« Hôm sau, hai vợ chồng cùng dắt nhau đi hết hàng tạp bạc này đến hàng thợ vàng kia, cố tìm xem có chuỗi hạt nào giống như thế không để mà mua giả bà ta. Tới một hiệu ở Hoàng cung thấy có một cái chuỗi giống hệt như cái chuỗi mình đã mượn của bà Phú-tiên mà giá bán tới 40 nghìn quan; nài mãi thì họ mới rút xuống 36 nghìn, bèn nói với nhà kim-hoàn hãy thư họ ba ngày, để về lo tiền.

Khi ấy, chồng có được 18 nghìn quan nguyên là của thân-phụ để lại cho; còn thiếu bao nhiêu thì phải đi vay. Vay người này một nghìn, người kia năm trăm, kể thì năm đồng, kể thì ba đồng rồi về vấn tự, nào tự nhà thế đất, nào cầm ruộng cầm nương, những nghĩ rằng sau này mình chịu cho cố công cùng sức, là sao cũng giả được.

Hai vợ chồng bấy giờ làm ăn vất vả quá, thật làm toan khổ sở. Cái nỗi khốn nạn này chẳng qua vì với cái khẩu xung xướng kiêu căng mà cứ như thế trong mười năm trường mới giả nổi nợ. Thông cô Lựu-thu là cô chẳng khác gì một người nhà quê, cái mồ sơn, cái ma phấn, cái trang hoàng, cái lượng ông đã thanh ra cái mồ hôi, cái mồ hôi rán, cái trau dồi, cái lượng gửi! Nhiều khi, lúc cô đã dọn dẹp cửa nhà, thổi nấu cơm nước xong, tối cô cứ ngồi tựa cửa sổ, lần ngày giờ lâu, nhớ khi mình cũng ngồi ấn tiệc với các nhà quyền quí, và lúc mình đứng khuếch-vũ với những nhà sang trọng ở dinh quan Thượng-thư mà ngậm ngùi, rồi nức nở khóc thầm..... than cảnh nay bỗ bết ngỡ cùng ai? Giá không mất chuỗi hạt thì việc chi lại đến cái nỗi ngày nay; rồi người ta biến đổi, là thường! chỉ trong giây phút mà đương sung sướng hóa khổ sở, đương vui vẻ thành buồn bã.... ngẫu cảnh phù sinh mà ngao ngán sự đời.... Một hôm chủ nhật cô ta đi dạo chơi quanh phố để giải trí thì thấy đứng xa xa có một người đàn bà dắt một đứa bé con đi lại. Ai đó? ấy bà Phú-tiên đấy, coi mặt mũi vẫn còn xuân sắc, hình dung vẫn còn yêu điệu như xưa. Cô Lựu-thu trông thấy mà thẹn đỏ mặt lên, Lánh xa ư? không ta đã trả hết công nợ thì việc chi chẳng trở lại nói chuyện, và chăng, chỉ em quen biết nhau, cách đã ngót mười năm trời không lại thăm nhau, nay gặp đây, có lẽ nào ta lại tránh mặt? Cô nghĩ thế rồi đi đến gần bà ta mà chào rằng:

— Kìa bà Phú-tiên, bà đi chơi đấy ư?

Bà kia trông thấy cô, ngạc nhiên hỏi:

Nhưng, thưa bà..... tôi không được hân-hạnh quen biết bà, để bà nhầm.

Không, tôi là Lựu-thu đây mà...

Ô chao! thế mà tôi không biết đấy, sao coi cô ngày nay khác trước quá.

Vâng, từ ngày tôi đem trả bà cái chuỗi hạt đến giờ, tôi khổ sở quá, mà ra chỉ tự.... chỉ tự bà.

— Tự tội? (1) làm sao vậy?

— Ấy tôi mượn cái chuỗi hạt của bà đem về đi xem cuộc khiêu-vũ, xong rồi đánh mất.

Đánh mất? sao lại có mà đem trả tôi?

Ấy tôi đã cố tìm mãi mới mua được một cái giống như của bà để đem trả bà đấy. Bà tính cái chuỗi ấy giá bao nhiêu là tiền mà nhà thì thanh bạch nên tôi phải đi vay chạy vay cối, vừa đúng mười năm mới sạch nợ. Nhưng thôi, tôi cũng chẳng dám phàn nàn gì.

Cô vừa nói cô mua cái khác mà thay vào sao mà giống cái chuỗi của tôi quá thế; tôi xin thú thật rằng, tôi không ngờ đấy. Thế cô mua hết bao nhiêu?

— Thưa bà, hết 36 nghìn quan.

Bà Phú-tiên nghe nói cười mà bảo rằng:

— Rõ ơi! cái chuỗi của tôi giả đấy mà! tôi chỉ mua chỉ có 500 quan mà thôi....

Mấy lời nói theo

Dịch giả dịch xong chuyện này, sực nghĩ tới cái tình trạng mất-còn người nước ta bây giờ mà đem lòng chán ngán: các ông Âu-phục thì nào mũ nọ, mũ kia, cái ca vát tới 5 hay 6 đồng, bộ quần-áo đến 100 ba đồng có, các ông Nam phục thì nào hàng lâu, hàng Nật, hàng tây, nay « mốt » này, mai « mốt » khác, cầm đoan cũng chưa là sang, nhưng nỉ cũ ta chưa là ấm; các bà các cô phần nhiều cũng giống tính các ông, nhưng lại thêm nào nhẫn, nào hoa, nào vàng, nào đầy hột, nào xuyến, nào đồng hồ, bạc trát đầy mình, vàng trát đầy cổ; cái cách ăn mặc điểm-trang cũng xa cực xỉ lắc càng ngày càng hơn, mỗi năm một tiến, thì nhau mà làm, canh nhau lấy tiếng, đến nỗi nhân phẩm thành ra lẫn lộn: quan lớn hay cậu bồi, vợ em hay chủ nhà, người gia giáo hay kẻ côn đồ, cô đi khâu-dâm hay bà khuê các, cứ xem ngày ở Hà-thành thì thật là khó phân biệt quá thể. Những người giàu có thì dù ăn mặc cho lấy cực kỳ sang trọng để đánh, nhưng đến những hàng cơm không có đủ mà ăn, nhà không có chỗ mà ở, mà cũng cố đi vay, đi mượn để có « bộ cánh » diện với bà con. Ôi! những hạng lấy sao không biết nghĩ lại, người ta mặc « choáng » thế nào nếu nhân phẩm chẳng ra gì thì ai mà khen đến. ai mà chuộng đến; mình nghèo kiết, ăn mặc xuềnh xoàng mà có đạo-đức thì đi đến đâu cũng có người ưa. Ông J. J Rousseau (Tàu dịch là Lư Thoa) là đại-triết-triết nước Pháp có nói « ăn mặc sang trọng có thể làm cho mất đức choán lên được, nhưng có lòng tốt mới đẹp lòng người. » Ta nhắc lại câu ấy mà ta lainhở đến câu chuyện con chó sói với bức tượng của La Fontaine. (Lã-Phụng-Tiên tiên-sinh) Pho tượng kia tuy bề ngoài nước sơn đen nhánh, vân gỗ đẹp như mây nhưng chẳng qua chỉ lừa được còn lừa, sao giấu được con chó sói, vì sói nên ngửi lại.

Khái-Sinh D. T. Q.

Cuộc thi thơ

Của Báo-tín-Quốc xã-sỉ

MMCCLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hoài cổ kia ai khách mà không.
Tang hải bao phen ngoài trần Bắc,
Cung tường dừng vững giữa trời Đông.
Mập mờ rêu đá in tên tạc,
Phảng phất ngàn cây lẫn bóng trong.
Hưng phế chợ đem Tần Hán luận,
Sông kia có Nhị nói kia Nùng.

Hoàng-Cảnh
Phố Vệ an, Bắc-ninh

MMCCLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo danh nhân giống Lạc-Hồng
Chín nhận cung tường Lê với Lý,
Một nền đạo-thống Bắc Nam chung.
Thi-thư dấu cũ còn ghi tạc,
Hồng-Lạc dân ta vẫn kính sùng.
Ai nấy dương chân trông cửa Giám.
Mảnh gương luân lý thử soi chung.

Dương-đức-Tinh
166, Rue Tién-an, Bắc-ninh

MMCCLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là nơi kỷ-niệm chung.
Cuông khánh vui thay nền lễ nhạc,
Cô cây cao ngất bóng tương cung.
Gắm xem quốc-tử gương càng tỏ,
Mới biết tư-cầu đạo chẳng cùng
Sông Nhị non Nùng non nước cũ
Xưa nay xiêm áo tối hầu công.

Vũ quốc-Bái
145, Rue Maréchal Foch, Nam-định

MMCCLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nên các khuê-văn đủ lưu Lạc-Hồng.
Cửa Khổng sân Trình cơ chỉ vững.
Con Hồng cháu Lạc khói hương chung
Nước trong leo lẻo dòng sông Nhị,
Rêu phủ xanh um đỉnh núi Nùng
Một nếu tấm hương xin khẩn chúc.
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Hoàng-đình-Tửu
62, Rue de Ninh-xá, Bắc-ninh

MMCCLXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn miếu là nơi phụng sự chung
Mưa móc biết bao nhân liệt-sĩ,
Cung tường vẫn vững đạo Tuyên-công
Cỏ cây thấm nhuận Nùng cùng Nhị,
Danh tiếng vang lừng Lạc với Hồng.
Trải mấy Lý, Trần, Lê, Nguyễn đại,
Còn bia kỷ-niệm đá cùng rêu.

Nguyễn-văn-Hào, Phú-thọ

MMCCLXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu mạo ngày thêm rạng cõi Đông
Sương móc trải bao hương khói tỏa.
Cung tường thêm rõ dấu rêu phong.
Thấm nhuần nước biếc trào dòng Nhị
Trung liệt bia xanh vững đỉnh Nùng
Chói chói mảu hồng in tuyết điểm,
Phong-trào nay cũng nức vui chung.

Bố văn-Nhuy, Phú-thọ

MMCCLXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn miếu xưa nay đạo thống chung.
Tiến-sĩ hai hàng bia đá tạc,
Khuê-văn một ngọn chữ vàng phong.
Tổ-vương còn nhớ công sư-phọng,
Hồng lạc chưa quên dấu sĩ-phong,
Gợi nhớ một lòng cùng tuế nguyệt,
Bắc Nam đôi ngả vẫn tôn sùng.

Nguyễn-hữu-Cần
Làng Nghi-tàm, Hà-đông.

MMCCLXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu ngày nay vẫn kính sùng
Nùng-lĩnh Đông-sơn còn mạch đất,
Nhị-hà Tử-thủy một con sông.
Văn-chương chưa cạn nguồn Thu Tử
Miếu vũ còn thơm sử Lạc-Hồng.
Hương lửa trăm năm sao rạng vẻ,
Cương-thường cột đứng nước non [công.

Nguyễn-hữu-Thi
Làng Lân-hạ, Phú-thọ

MMCCLXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu từ xưa vẫn kính sùng.
Cửa Khổng trăng in lên đất Bắc,
Sân Trình hoa nở khắp trời Đông.
Treo gương luân lý trên Thái Tử,
Gây giống văn-chương chốn Nhị Nùng
Bỉ thánh rừng nho con mũ mãi,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Phạm văn-Thanh, Bắc-giang

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 25 độ
15 giờ 29 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ năm, 24 Avril 1924
8e Beuve

Âm-lịch

21 tháng ba, năm Giáp-tí
Ngũ Qui độc
Mãnh Kim Sao Bích Trực Chấp
KỴ Tử ưng. Hội hôn
NGHI : Tế tự, Trí-hình, Kỷ-phúc.
Kỵ hôn, Giá-thú, Tiền nhân, Giải trừ, Mộc dục.

Giá bạc. Kể từ ngày 23 Avril 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 25

Thi giá quốc-trái. — *Ngày 23 avril 1924* 3/. 54,20. — 4/. 1917 59 75. 4,/ 1918 58 90. 5/. 1915-1916 71, — 5/. 1921 85 85. — 6/. 1920 85,85.

Mấy tin đồn về quan Albert Sarraut. — Từ khi quan Albert Sarraut công bố rằng không ra ứng cử nghị-viện khóa tới nơi này nữa thì các báo quán bên Pháp phần nhiều nói là ngài sẽ đi trong nhậm chức thủ-hiến tại một thuộc-địa nào hoặc là một chức đại-sứ ở vùng Cực-đông, nhưng mỗi tờ nói một khác, chứ chưa lấy gì làm đích thực cả.

Như mấy tờ báo ở Paris sang kỳ lần vừa rồi thì có đăng rằng:

«Quan Thượng-thư thuộc-địa Albert Sarraut đã công bố rằng ngài không ra ứng cử thứ-dân nghị-viện lần này nữa. Có tin đồn rằng quan Thống-chế Lyautey vì sức yếu mà nay mai sẽ từ chức Thượng sứ của Dân quốc chính-phủ tại Maroc và quan Sarraut sẽ sang đó thay quan Thống-chế. Hỏi tại bộ Thuộc-địa thì tin ấy chưa lấy gì làm quyết đích mà cũng không bác là tin đồn sai.

Các quan làm ở bộ Thuộc-địa thì chưa biết ý đi thế nào quan Thượng-thư thế nào mà ưng không bỏ ý của chính-phủ về việc thay quan Thống-chế ra làm sao.

Báo *Midi Colonial* thì đăng rằng:

« Ta được báo *Courrier Colonial* có thấy đăng rằng có lẽ một ngày kia sẽ có một quan Thượng-thư bộ Cực-đông tại Hanoi mà quyền-chính sẽ bao gồm tất cả các ngành hoạt-động của Pháp tại các xứ Cực-đông chăng? mà quan Thượng-thư ấy sẽ là quan Sarraut chăng? Nếu vậy thì các mệnh-lệnh đi các nơi sẽ từ Hanoi mà phát xuất chứ không phải từ Paris nữa, nhưng hai kinh-thành vẫn cần phải giao thiệp với nhau ».

Quan Toàn-quyền đi Nhật-bản. — Đến sáng 26 này thì quan Toàn-quyền cùng quan chánh quản-lý văn-phòng Châtel và một quan võ bầu sẽ đi ô tô xuống Haiphong đáp tàu *André Lebon* sang Nhật Tàu này cũng trưa hôm ấy thì ở vịnh Hạ-long sẽ khởi hành.

Trong khi quan Toàn-quyền đi vắng thì quan Thống sứ Robin sung phó Toàn-quyền sẽ thay quyền ngài mà quản đốc mọi việc trong thuộc-địa.

Ngài sẽ thay quan Toàn-quyền mà sung các quyền chức Toàn-quyền đối với các sở các tỉ tức chánh-phủ Đông-pháp.

Quan Khâm-sứ Pasquier tại điện Elysée. — Quan Khâm-sứ Pasquier xứ Trung-kỳ Liện về nghỉ tại quí quốc, vừa đây có được vào yết kiến quan Giám-quốc tại điện Elysée. Ngài có dâng quan Giám-quốc một bức thủ-tự của đức Khải-định.

(Xem trong thứ ba cột thứ hai).

Quan chánh Đốc-lý thành phố Hanoi hiểu thị cho dân An-nam ở thành phố được biết rằng: Từ tháng một tháng năm tây này trở đi, nếu những người xưa nay vẫn phải đóng thuế thân ở thành-phố mà không có thẻ thuế thân năm 1924 thì các viên cảnh-sát sẽ có quyền bắt và sẽ chiếu theo các luật đang thi-hành mà phạt.

BS 15

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(Ngoại-tình tiểu-thuyết)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thân trọng nghĩa, cầm cái ơn tri-kỷ của người yêu, mà chịu đem da thịt mình ra cho người thích chữ dâu màu rợi thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-tâm hiệp-cốt của cô, thật vạn cổ mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lý kỳ, vậy xin dịch ra để cùng hiến các bạn độc-giả.

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

... Thằng bé con thì thấy ôm đầu nằm ngã khi khi. Nghe thấy tiếng đóng liền mở choàng mắt ra, đoạn rồi lại nhắm mắt lại ngủ.

Tư-đức lay gọi mà rằng:

— Dật-khắc! dậy em! Dật-khắc!

Dật-khắc (tên đứa bé) tỉnh dậy, nhưng còn vươn vai ngại ngủ, miệng thì nói:

— Em bé buồn ngủ lắm.

Tư-đức nói:

— Dật-khắc! Tỉnh dậy em! Chị bế ra với mẹ. Ngoài kia vui lắm. Dậy mau chị ẵm ra mà xem!

Dật-khắc thấy nói vậy, bèn ngồi nhóm dậy, Tư-đức ẵm vào lòng, mặc áo đội mũ, lại lấy một cái chăn trên ấp ra ngoài. Trước gương còn thấy có nửa bóng. Tư-đức bèn cầm lấy dắt vào trong bầu, lấy bầu sữa cho Dật-khắc uống. Đoạn rồi bế chạy ra ngoài mạn tàu, khi vừa ra khỏi cửa phòng, thì thấy Ước-hàn tổng-đốc chạy vào thăm con, lư đứ liền nói:

— Cậu em toi đã bế ra đây rồi, còn người vú sữa thì không biết đi đâu mất. Thế bây giờ phu-nhân đâu?

Ước-hàn nói:

— Nữ-sĩ rất có lòng từ thiện. Nhà tôi đang ở đằng lái tàu kia. Tôi không muốn lại đây, bảy giờ thuyền chủ đang cần những người trong tàu, để cho đàn-bà con trẻ xuống suồng chạy trước.

Tư-đức hỏi:

— Liệu tàu ta có khỏi cấm không?

Ước-hàn nói:

— Cái đó thì tôi cũng không được biết. Thuyền-chủ lại kia, để rồi ta thử hỏi xem.

Thuyền-chủ ở trong đám đông người lách ra, Ước-hàn liền nắm chặt lấy tay. Thoạt trên thuyền chủ còn hoa mắt lên, chưa nhìn ra ai, sau rồi mới nói:

— Gì thế Huân-tước?

Ước-hàn liền hỏi:

— Tàu ta thế nào?

Thuyền-chủ nói:

— Tàu lắm phải cái tàu lịch kinh, bởi vì trời thì tối mà tàu nó thì không có hiệu đèn, cho nên không biết đằng nào mà tránh, mũi tàu và hai bên sườn tàu nứt vỡ ra nhiều chỗ, tôi đã bắt thủy-thủ và thợ mộc trong tàu, lấy ván gỗ hàn lại, nhưng thủy thế mạnh lắm, khó lòng mà chữa được. Nước gì vào trong tàu nhiều quá, mấy cái ống bơm, bơm hết sức mà không sao hết nước, biết làm thế nào bây giờ?

Ước hàn nói:

— Nếu vậy thì phải mau mau cắt gấp ba suồng mà cứu lấy người vậy.

Thuyền chủ nói:

— Trong tàu cả thảy hơn 1000 người, nguyên cả số đàn-bà con nít cũng đã có đến linh ba trăm rồi. Mấy cái suồng khéo lắm chỉ đủ chở được cái đám đàn-bà con nít mà thôi.

Ước-hàn nói:

— Thì đàn ông con trai chết thì chết, cứu sợ gì. Song phải mau mau cứu lấy cái đám đàn-bà con trẻ mới được.

Thuyền-chủ nói:

— Không nên! Huân-tước thì không nên. Tôi đã giận thủy-thủ phải giữ một chỗ để ngài ngồi. Vì dù ngài thoát nạn, xin ngài cũng vì tôi giải cái oan nầy, ngài bảo cho công-ty tôi biết. Ngài xuống suồng thì ngài cứ cho chở về nước đông, chừng 70 đến thì đến đất!

Ước-hàn tổng-đốc nói:

— Điều đó x nông dại người khác, chứ tôi đây chỉ xin đợi chết mà thôi!

Ước-hàn lúc ấy hào tính dầu hết, nhưng anh-khí vẫn còn, không sợ chết mà đổi tiết khái, rõ ra một người anh hùng, coi cái chết như chơi vậy.

Thuyền-chủ lại nói:

— Ngài có dắt súng đấy không?

Ước-hàn đáp:

— Có!

Thuyền-chủ nói:

— Lúc nầy chính là lúc dùng súng đây. Người trong tàu nhiều quá, họ tranh nhau nhảy xuống suồng. phải lấy súng mà dẹp mới được.

Khi đó trời đã gần sáng, trong tàu đã trông rõ mặt người. Các thủy-thủ đang cắt dây thả xuống bể. Cái suồng thứ nhất bị được xuống đến mặt bể, thì có huân-tước phu-nhân cùng đàn-bà con trẻ hơn ba mươi người, ngồi chật ních ra cả. Phu-nhân còn đứng dằng muốn đợi con, nhưng thủy-thủ họ nắm tay lôi bỏ xuống, rồi chở suồng đi.

Tư-đức đứng trên tàu thấy vậy, liền gọi to lên rằng:

— Phu-nhân ơi! Phu-nhân! Cậu em tôi đã bế đây rồi, phu-nhân đừng lo!

Phu-nhân ngồi dưới suồng, dường như cũng nghe tiếng, bèn cầm mũ-soa vẫy làm hiệu, phút chốc suồng đã chở ra xa.

Khi đó bỗng có một người chạy lại nắm lấy vai Tư đức. Tư-đức nhìn ra xem ai, thì ra Thang-bối, tay cầm khẩu súng, miệng nói:

— Trời ôi! Tôi tìm mãi không thấy nàng đâu. Tuổi, nàng khá mau mau, theo tôi tiến bước!

Bấy giờ đằng kia có hai người thủy thủ đang thảo dây hạ một chiếc suồng con xuống bể. Một viên võ-quan đứng gọi:

—Đàn-bà xuống trước đi!

Một người đàn-ông cũng chạy đến, viên quan võ ngăn lại mà rằng:

— Anh kia đứng lại! Để cho người con gái người ta đi đã.

Tư-đức nói:

— Xin mời ông khách cứ đi trước, tôi xin ở lại sau cũng được.

Chúng nhân thấy Tư-đức nói vậy, không ai nỡ tranh nữa. bèn đứng cả lại để nhường cho Tư-đức đi, Thang-bối cúi xuống, chực đỡ cho Tư-đức xuống, chợt có một người béo trục béo tròn, hớt hơ hớt hải, chạy đâm sầm đến, xô vào Thang-bối xuýt nữa thì ngã, Thang-bối nhìn xem ai, chẳng hóa ra Mễ-nhân, bèn cơ cẳng đạp cho một cái, Mễ-nhân ngã lăn chiêng ra, đoạn rồi lại lọm khọm dở dậy mà rằng:

— Ai nhường cho ta một chỗ ngồi, ta cho nghìn bảng.

Kẻ đó lại nói:

— Ai nhường cho ta một chỗ ta ngồi, thì ta cho vạn bảng.

Không ai thèm bắt lời cả Mễ-nhân lại cố sức bám lấy hàng lan can. định để đánh du xuống dưới suồng. Trong khi hấp tấp lại chen ngã một đứa con nít. Người trong tàu thấy vậy, liền nắm lấy Mễ-nhân lẳng cho một cái, lăn mất ra đằng xa tít. Bấy giờ Thang-bối bèn ôm nàng Tư-đức cùng Dật-khắc để xuống suồng, rồi giơ tay ra từ biệt mà rằng:

— Thôi, xin Chúa trời phù hộ cho qui-nương! Tôi xin kính chào qui-nương!

Đương lúc ấy thì có người thủy-thủ chạy đến báo rằng; nước gì vào nhiều tàu nhiều quá, mà mấy tàu đã chìm xuống khỏi mặt nước rồi. Trông ra thì quả nhiên thế, người trong tàu kêu khóc như rí, tiếng nghe vang vang trên mặt bể.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
SEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân-kính
Mặt pê kin
có chất đạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá. . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 23 avril 1924

DUYÊN PHẬN ÉO LE

Anh-hùng sánh nỗi thuyền-quyên,
Duyên ai đậm thắm là duyên bẽ bàng.
Khéo pha than lận nỗi nàng,
Càng hay kén chọn lại càng quái chiêu.

Tối thứ năm 24 avril 1924

THỦY CUNG THÁNH MẪU

Tích hát này hiện đã soạn thành vở. Buồn cười nhất là anh em Thảo-Mai và thầy tượng đánh vợ chồng thầy bói Ơi-i nghiệm nhất là khi thầy tộc trước Mẫu và Đồng-đình.

Tối thứ sáu 25 avril 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất .

BẢN MỆNH CHUỘC TỘI CHA
(Hát chèo)

Tích thứ hai

QUẢ QUAN TRẢM TƯỚNG
(Trẻ con diễn tuồng)

HIỆU
MINH-ĐƯỜNG
MAI-CHÂM TỔNG-CỤC,
của Bông pháp Vân-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giữa phố hàng Gà — số 83

AI MUỐN CÓ NƯỚC SUỐI VI CHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước suối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vị, đau bụng, mà nó sẽ bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến lên xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Mariex NHÀ BÀ CHƯỜNG có bán thứ muối Sels Vichy có thứ nhai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thứ con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà uống, không tốn kém là bao.

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BÀ CHƯỜNG mà mua muối Sels Vichy.

Hạm-đội Hoa-kỳ tại Hanoi. — Quan đô tá Kemmel coi hạm-đội Hoa-kỳ cùng với mười ông quan võ của hạm-đội ấy sáng hôm nay hồi 10 giờ đã đi ô-tô-tô Hanoi. Các quan võ chào quan Đốc-lý rồi đến yết-kiến quan Thống-sứ. Trưa hôm nay Hải-đồng thành phố có thết tiệc ngay tại phòng Hội-đồng.

Buổi chiều, hồi 4 giờ các quan võ Hoa-kỳ lên yết-kiến quan Toàn-quyền và đi chơi phố một lúc rồi lại trở về Haiphong.

Lễ phát thệ trọng thể. — Sáng hôm nay hồi 9 giờ, quan phó Chưởng-lý Bourayne đã làm lễ phát thệ tại tòa Thượng-thẩm để nhận chức quyền Chưởng-lý thay quan Chưởng-lý Toussaint về nghỉ bên Pháp và quan Thẩm-phán tòa Sơ-thẩm Couzet làm lễ phát thệ nhận chức quyền phó Chưởng-lý.

Quan Tư-pháp viện Tổng-trưởng Haber, các quan tòa Thượng-thẩm và Sơ-thẩm, các luật-sư, các viên lục-sự cùng các viên trong ngạch Tư-pháp đến dự lễ rất đông.

Ngạch Tư-pháp — M. Bourayne (Louis) quan phó chưởng-lý kỳ cựu nhất tại viện Thượng-thẩm Hanoi nay được bổ quyền chánh Chưởng-lý kể từ ngày quan chưởng-lý thực-thụ Toussaint xuống tàu về nghỉ.

Quan phó Chưởng lý Abor về nghỉ. Quan phó chưởng lý Abor tại tòa Thượng-thẩm Hanoi đi tàu *Compiègne* về qui quốc nghỉ đã xuất Hải-phòng chuyến xe lửa 8 giờ tối, chủ nhật

Hội Phúc-thiện. — Làng Ngọc-khanh tổng Nội, huyện Hoàn-long (Hà đông) được phép nhượng cho hội Phúc thiện một khu đất công để tích ba mẫu 9 sào, 1 thước 20 phân, giá là 1.000 đồng.

Một việc đáng khen. — Được mấy hôm nay chuyến xe lửa ở Thanh-hóa ra, có một người hành-khách đàn bà nhà quê định ra để ở Hanoi, nhưng xe mới qua khỏi ga Văn-điển được m t quãng thì người đàn bà đẻ ở dạ dề. Lúc bấy giờ mọi người cấp làm sao. Người đàn bà có một thân một mình ở trên xe, mà những bành-khách ngồi cạnh thì phần sợ đỗ cung-long, phần ghê dơ dáy, nhiều người đã lăng xa cả. May sao có một ông bận quần áo tây nghe đâu cũng làm ở sở xe-lửa Hanoi thì phải, chẳng nề dơ bẩn, liều xắn tay áo mà đỡ giúp cho người đàn bà được cả mẹ tròn con vuông, rồi lại lấy khăn *mou-choir* trong túi ra mà buộc rốn cho đứa bé. Tấm lòng công đức ; hiếm có thay !

T. V. L. lai cảo

Kẻ trộm đánh bà chó. — Đêm 21 vừa rồi, kẻ trộm nẻm bả chó vào nhà một ông Tây ở đường Puginier thì một con đã ăn phải một phần. Chó nhà đi vắng, có người bếp ở nhà, thấy động, thì giữ được, và đã đưa con chó vào sở Thú-y xét

Mất trộm xe đạp. — M. Ng-văn-Tâm, buôn bán ở Gia-lâm qua Hanoi trình rằng bị kẻ cắp lấy trộm mất một cái xe đạp giá 71 p. 50.

Mất giấy bạc. — Mme Đồng-thị-Lợi bán hàng chai ở phố Mới trình mất trộm 137 đồng bạc giấy và hai cái giấy biên lai.

BẢN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói 0p.05
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh hương) bọc vào hộp sắt khu, mỗi hộp hai mươi điếu. 0, 20
3857

Thuốc-lá Mani lẻ vẫn điếu to và vấn điếu nhỏ (cigares et cigarettes) tốt thượng-hạng và khói rất thơm.

Thuốc-lá Hoa-kỳ vấn nhỏ (cigarettes) hiệu « Camel ».

Bán tại : số 36, phố Đường Huế (Chợ-hôm) Hanoi. 3822

Ngạch cô dỡ — Cô Ng-thị-Phương là cô đỡ thực thụ hạng năm, được nghỉ dưỡng bệnh một tháng cả lương kể từ ngày 12 avril.

Ngạch y-chính MM Trần-văn-Thìn và Đào-công-Xuân thầy thuốc tàu sự mới được bổ thì nay một viên đổi đi Tuyên-quang, một viên đổi đi Thái-bình. Phụ cấp mỗi tháng là 45 đồng.

Tháng hàm. — M. Ng đình Luật, chánh cửu phẩm văn-lại thừa phái làng tư hồi trước quán làng Yên-lãng, tổng Ái-mộ, huyện Hoàn-long tỉnh Hà đông, được đặc cách thăng hàng bát phẩm văn-giai (8/2)

Vắng chúa nhà. Đêm thứ bảy rạng ngày chủ nhật vừa rồi, lối 3 giờ sáng sở Mật-thám có bắt được một bọn danh sơ đãi tại báo-quán *France Indochine* phố Paul Bert, vừa đến ông cửa đang bị cả thảy chừng 20 người. Hỏi ra thì hôm đó chủ nhà đi vắng, mấy người bồi bếp ở nhà nhân được mấy ngày nghỉ mới họp tập ở đó, trong bụng đã chắc nịch rằng ở nhà Tây thì không ai ngờ, chẳng dè sở Mật-tham cũng biết mà bắt cả xâu.

Hội Tri-tri. — Đến thứ năm 24 tháng 4 tây này, hồi 8 giờ tối, ông Ngu-Ổ-Lê mới chuyện về « Nông-nghiệp tương lai hội » Xin mời các vui lòng đến dự nghe ở nhà hội cho đông. Mỗi tháng có hai ru-ních nói chuyện như thế, xin cứ đầu tháng có tờ đạt trước để các ngài biết.

Tri-tri hội lai cảo

Ngạch bình-sĩ. — M. Trần-v-Cấp, đội hạng nhất ở Kiến-an vay được trăng quản và đội đ Quảng yên.

Ngày 21 mới rồi, hồi 10 giờ tối, ở chỗ Paul-Bert, trước nhà khách-sạn Hôtel du Commerce, có một cái xe ô tô và một cái xe ngựa đụng phải nhau, xe ngựa gãy mất hai cái tay xe, nhưng may không can gì đến người.

HẢI-DƯƠNG

Dạy thể thao. Chiếu theo nghị-định ngày 2 mai 1923, MM. Hoàng-ngọc-Kiểm, Nguyễn-đức-Tân, Hoàng khắc xanh, nay kiêm việc dạy thể thao tại các trường Pháp-Việt Hải dương, thì mỗi người mỗi tháng được phụ cấp 1 $ 50.

HƯNG-YÊN

Sắp có hội đá bóng. — Các ông giáo trường Pháp-Việt đương cổ động lập một hội đá bóng, nghe đâu đã được nhiều người hứa vào hội, vậy có lẽ nay mai tỉnh Hưng-yên sẽ có một hội đá bóng. Mong lắm!

MON-CAY

Khắc dấu giả mạo. — Hôm mới rồi một người Hongay về Mon-cay đi sang Tong-Hing (lãnh thổ nước Tàu, khi qua sông Thương-chính thì hai người lính khám bắt được ở trong cái chân lông thấy 3 miếng cổ động dấu, lẹp từ đâu vào trình ông chủ. Ông chủ đã cho lính giải người xuống quan Cò ở sứ tỉnh Hải-ninh để tra xét. Không ở ết tên ấy khắc dấu chục để làm sự giả mạo gì vậy ?

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mở thêm Đường cát. — Con đường cái sẽ mở thêm dài đến tận phố Hải dương. Đến ngày 20 mai 1924, Hải đồng đấu-giá sẽ họp ở tòa Đốc-lý để bàn định và cho Tỉnh trưng vì c một con đường ấy, tiền chi tiêu định sao sẽ 21.000 đồng.

Bắt được trẻ con lạc. — Ng thị-Tư, 26 tuổi, ở phố Cầu-tất có đến trình sở Cảnh-sát rằng bắt được ở đường tắt một đứa bé trai chừng 4 tuổi không biết tên họ là gì và nhà cửa ở đâu. Vậy đã đem về nuôi tạm ở nhà, có người nhà đến nhận sẽ giao trả.

Chết về bệnh đậu mùa. — Người ta thấy ở trong ruộng cỏ con đường Lạch tray trong ra mở cái xác con trai chừng 14 tuổi, không biết của ai. Có người nói chết về bệnh đậu mùa. Khám nghiệm xong rồi, đã đem vào nhà xác.

Cai nợ hằng ngày. Ngày chủ nhật 2 avril, hồi 5 giờ chiều, ở đường Bonnal, có một cái xe ô-tô đụng phải hai cái xe kéo. Một cái thì một người đàn bà lấy ngồi, tục xe bị quản nhưng người không việc gì. Còn xe kia thì người phu xe gãy ống chân trái bị kẹp, cả hai xe đều gãy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Cải chính — Trong số báo ngày 14 avril có đăng bài của Phạm-ngọc-Thân lại cảo về việc phu trạm Đò-lèn phát thư, mất hai cái tem một xu và người nhận thư phải phạt 4 xu. Nhưng ở trong bài ấy, nếu không biết ở Đò-lèn ai bóc đi hai cái in sót mất chữ Đò-lèn, thành ra sai nghĩa, mà đọc-giả có thể tưởng lầm là tại Nga sơn. Vậy nay cải-chính lại cho đúng.

TOURANE

Bông gòn Cả miền nhà quê gần đây, làm mới có trồng nhiều cây gòn, thường năm ở các chỗ như Thủy-toàn, Nghi-an, vẫn đem bông gòn xuống bán dưới này, song bán cũng không chạy mấy, nhiều khi không gặp dịp, tải cứ gánh đi suốt ngày, rao mỏi miệng, bước mỏi chân, mà bán không hết gánh.

Nay có một hiệu Pháp thương kia mua bông gòn nhiều lắm, có máy rằm bao cũng mua hết, lại thuê riêng một sở nhà để chứa bông, có

(Xem trang thứ tư).

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trẻ-con cho trẻ-con, người cũng không hiểu gì có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh trước khi mua kẻo lầm to!!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ 9, tức Hội-nghị phòng bắt chiến phải thắng ?

Chiến-tranh đại được phương cần MONTÉS gợi dùng, có thể nắm một tấc trong bàn tay nắm lại hay, đứng nên gọi là thuốc, nước lọc phải thì chi cần gọi được thôi.

以意有能得定
從從補補三
能補補補學
補補補補月
補示試大月
物物物物物
物順物物七
物物物物日
物物物物物
物物物物物

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2 $ 25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÉS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương trình từ ngày chủ nhật 20 đến ngày thứ 3 27 Avril 1924

THỜI-SỰ ECLAIR

HAI MƯƠI NĂM VỀ SAU
Thiên thứ nhất : Phía bên kia chân
AU PIED DE LA CHAUFFAUD
Thiên thứ tư : Cái chết của bạn phản
LA FELOUQUE LE ECLAIR

THỜI-SỰ PATHÉ

Sau phần thứ hai phim
HAI MƯƠI NĂM VỀ SAU sẽ ra trước rạp

Buổi ban ngày bộ giá chủ nhật và thứ ba bắt 17 xu

Cuộc đua xe đạp Hai buổi đua xe đạp tại trên trường xe đạp tổ thứ bảy và chủ nhật vừa rồi vui lắm, nhưng người đi xem không được đông như mọi lần, có lẽ là vì hai tối ấy khi trời còn lạnh cho nên người mình không thích đi xem đêm. Vì thử vào buổi nóng bức thì người đến xem có lẽ đông hơn nhiều. Về phía người Âu-tây cũng vậy.

Buổi thứ bảy có lẽ vui hơn là vì có nhiều cuộc đua, còn buổi chủ nhật tuy có âm-nhạc mà có điều hơi chán là vì công chúng phải ngồi đợi hơn hai giờ đồng hồ mới xong cuộc thi Hoa-kỳ chạy 100 kilomètres.

Những cuộc chạy lâu như cuộc này vì thử mở vào ban ngày chủ-nhật, chạy ở đường tái như đường Nam-định, Sơn-tây, v. v. thì có lẽ công-chúng thích hơn.

Hội Trí-tri. — Đến thứ năm 24 tháng 4 tây này, hồi 8 giờ tối, ông Ngu-Ổ-Lê mới chuyện về « Nông-nghiệp tương lai hội ». Xin mời các vui lòng đến dự nghe ở nhà hội cho đông. Mỗi tháng có hai ru-ních nói chuyện như thế, xin cứ đầu tháng có tờ đạt trước để các ngài biết.

Trí-tri hội lai cảo

Ngạch bình-sĩ. — M. Trần-v-Cấp, đội hạng nhất ở Kiến-an vay được trăng quản và đội đ Quảng yên.

白告

CAO-BẠCH

Muốn bàn mật nhà máy làm Dầu và Xà-phòng ở xứ Bắc-kỳ và một miếng đất rộng, một nhà máy Cưa, một nhà máy Gạo.

Ai cần mua các nhà máy rất có lợi ấy, xin cứ hỏi quan Lục-sự kiêm Quản-lý văn-khế HENRY ở Haiphòng thì ngài sẽ bảo các cách-thức cho.

Số 16

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Ngụy lâm-xuyên thuật chuyện đầu đuôi cho nghe, rồi lại bảo rằng :

— Nếu việc này mà xong thì *Hoa* công tử rất phải cung-phụng vợ chồng ta suốt đời !

Thôi-thị nghe lời, mừng-rỡ kể sao cho xiết ! Lại nói chuyện *Hoa văn-phương* về đến thư-phòng, bảo *Hoa hữu linh* rằng :

Người ấy thật là mỹ-nhân, nhà người có kế gì không ?

Hoa-hữu linh nói :

— Công-tử chớ nên vội-vàng nóng nảy.

Ngày hôm sau, *Hoa-văn-phương* lại nóng lòng sốt ruột, không thể ngồi yên được, mới gắt 10 lạng bạc nữa, lẻn sang nhà *Ngụy lâm-xuyên*, mà không cho *Hoa-hữu-linh* biết.

HỒI THỨ VIII

Hoa văn-phương đi sang nhà *Ngụy-lâm-xuyên*, sẽ lấy tay đẩy cửa thì cánh cửa nghe có tiếng cọt-kẹt, rồi mở được ngay. trông thấy một người đàn-bà tay cầm mấy nhánh gừng và hẹ sắp đi xuống phía nhà bếp.

Nguyên *Ngụy-lâm-xuyên* hay ăn thứ cước ngư, hấy giờ người vợ sắp xuống bếp nấu cơm thì bỗng gặp *Hoa-văn phương* bước vào. Khi trước *Ngụy lâm-xuyên* trước khi ra đi, người vợ quen không cài then cửa, cho nên *Hoa văn phương* mới tiến thẳng vào được.

Hoa-văn-phương vội-vàng cúi chào mà rằng :

— Tôi xin kính chào tôn-tẩu !

Thôi-thị cũng đáp lễ lại, rồi mời *Hoa văn-phương* ngồi. *Hoa-văn-phương* hỏi :

— *Ngụy* đại-huynh có nhà không ?

Thôi-thị cười mà đáp rằng :

— Phu quân tôi đi vắng, chẳng hay công-tử có hỏi việc chi, để khi nào về, tôi sẽ xin nói.

Hoa-văn phương thấy nói *Ngụy lâm-xuyên* không có nhà, liền mừng-rỡ mà đáp rằng :

Hôm trước tôi có nhờ *Ngụy* đại-huynh một việc, hôm nay định đến hỏi lại xem sao. Nay *Ngụy* đại-huynh không có nhà thì tôi xin về vậy.

Thôi-thị nói :

— Xin mời công tử hãy tạm ngồi. *Hoa văn phương* không nỡ ở nơi bàn khách, lại đến ngồi cái ghế tại phía góc nhà; rồi giả-cách hỏi chuyện rằng :

— Hôm trước tôi cho mấy tên thợ đến chữa nhà đây, chẳng biết chúng làm có được ừ tế không ?

Thôi-thị nói :

Đã làm xong cả rồi !

Hoa-văn phương nói :

Có còn chỗ nào đột không ?

Thôi-thị nói :

— Còn !

Hoa-văn-phương nói :

Nhà đột thì không lo lắm, chỉ sợ người đột mà thôi.

— *Thôi-thị* nghe nói, liền tủm-tỉm cười, rồi chạy vào trong buồng. *Hoa-văn-phương* biết ý, vội-vàng đứng dậy, đi đến trước cửa buồng, tay vén màn lên, trao 10 lạng bạc cho *Thôi thị* mà nói rằng :

— Số tiền nhỏ mọn này, tôi muốn dâng ông tẩu để tôn-tẩu mua các đồ trang-sức.

Thôi-thị cầm lấy gói bạc, sẽ mỉm mỉm cười mà tỏ lời cảm tạ. *Hoa-văn-phương* trong thấy buồng lợi bỏ-cợt. *Thôi-thị* nói :

— Công-tử chớ nên như thế, kẻo chợt gặp phu-quân tôi về thì chẳng còn ra thể nào. Ấu là đêm nay công-tử mời phu-quân tôi vào trong phủ, giữ ngủ tại đấy, rồi công-tử sẽ lẻn sang đây.

Hoa-văn-phương nói :

— Tên-tẩu lại đánh lừa tôi đó thôi !

Thôi thị nói :

— Nếu tôi nói dối thì trời không cho tôi sống !

Hoa văn phương thấy *Thôi thị* phát thệ bấy giờ mới được yên lòng mà bảo rằng :

— Cứ sự đêm hôm gõ cửa, vang-động đến tai các nhà láng-giềng thì làm thế nào ?

Thôi thị nói :

— Cô khó chi đến ấy ! Nếu công-tử sợ láng-giềng biết thì cứ nhặt một mẩu ngói nhỏ ném lên nóc nhà làm hiệu, bấy giờ tôi sẽ ra mở cửa cho công tử vào. Bấy giờ công-tử rón-rén lại nhà phu-quân tôi cũng sắp về đó !

Hoa văn-phương nói :

— Ton-tẩu cứ nên thắt tin !

Thôi thị kết đầu mà rằng :

— Bất tất phải mọi nhiều.

Hoa-văn-phương ra về. Về đến thư-phòng lại gọi *Hoa hữu linh* bảo đi mời *Ngụy lâm-xuyên* đến. *Hoa hữu linh* vâng mệnh đi ngay. *Hoa-văn-phương* ngồi dợ bỗ lâu, không thấy *Hoa- ữu-linh* cùng *Ngụy-lâm-xuyên* đến, liền đứng dậy đi đi lại lại. Ngoảnh trông mặt trời, bấy giờ mới quá trưa, lại càng như nung nấu trong lòng vậy.

Lại nói chuyện *Hoa hữu-linh* đi đến nhà *Ngụy-lâm-xuyên*. Bấy giờ *Ngụy-lâm-xuyên* đang cùng *Thôi-thị* ăn cơm, nghe tiếng gõ cửa, vội-vàng ra mở, trông thấy *Hoa-hữu-linh*, liền mời vào ngồi chơi, sai con *Tiểu-hồng* pha trà uống.

Hoa hữu-linh nói :

— Công-tử tôi không thấy tiên-sinh sang, lại nóng lòng sốt ruột, bắt tôi sang mời.

Ngụy-lâm-xuyên nói :

— Để tôi ăn cơm xong, sẽ xin sang ngay.

Hoa-hữu linh nói :

— Nếu vậy thì tôi xin ngồi đợi đây, cùng đi một thể.

Khi *Ngụy-lâm-xuyên* ăn cơm xong, mới theo *Hoa hữu-linh* cùng đi. *Hoa-văn-phương* rộng rãi hay mừng, bước vào, lên nói :

—*Ngụy* đại-huynh bây giờ khó mới làm nên !

Ngụy-lâm-xuyên cười mà đáp lại rằng :

— So công-tử nông-nỗi như thế ! Về việc ấy, tôi tính ngày đêm nghĩ-ngợi, quên ăn quên ngủ. Có nghĩ được mấy kế, nhưng chưa ổn lắm, vậy nên chưa dám bẩm với công-tử. Muốn tìm một kế vẹn-toàn, để bẩm thì tất phải trông mới nghe !

Hoa-văn-phương nói :

— Không phải tôi có nóng-nảy ! chỉ vì cứu-phụ tôi ngày nay cũng hồi-han giục-giã tôi không biết trả lời thế nào. Đại-huynh mỗi khi về nhà, lại bỏ những không nghĩ đến, ngày nay tôi phải giữ đại-huynh ở đây, bao giờ nghĩ được kế hay, bấy giờ sẽ cho về nhà vậy.

Ngụy lâm-xuyên nói :

— Nếu vậy tôi xin ở đây với công-tử, để cùng tử được khuây con phiền-muộn chờ chi.

Hoa-văn-phương cười mà bảo rằng :

Đại-huynh nói chuyện trong nửa ngày trời, chỉ mới có một câu ấy là tạm nghe được !

Bây giờ chuyện trò cười nói, phủ-chốc vừng ô gác núi mà bóng trở đã dần dần mọc lên. *Hoa-văn phương* mừng-rỡ, gọi người nhà dọn rượu, để cùng *Ngụy-lâm-xuyên* uống. Uống được mấy chén, liền gọi người nhà lấy cơm ăn và bảo rằng :

— Tôi phải ăn cơm trước, để còn sang xe a cứu-phụ tôi hỏi gì. Đại-huynh cứ uống cho thật say, tôi đi một lúc sẽ lại về ngay vậy.

Ngụy-lâm xuyên nói :

— Vâng ! xin công-tử cứ đi !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

mấy cân bỏ, rồi đóng thùng để xuất-cảng. Hiện nay mới bắt đầu mua bông, độ mươi hôm nay, mà người mình đã rỏ nhau đem đến bán nhiều lắm, lớp chở bằng xe bò, lớp chở bằng ghe, tấp-nập cả ngày, bán mua nhộn-nhịp.

Từ nay bông gòn đã có nơi mua nhiều, các người bán đã khỏi lo ế, vậy tưởng các miền nhà quê cũng nên chăm trồng cho nhiều bông gòn, thì sẽ thâu được một mối lợi khá to.

Hạt này từ đây đã thêm một món hàng xuất-cảng, thật đáng mừng thay!

T. L.

Mất mùa cá chuồn. — Mọi năm đến tháng này là ngày mùa, thì cá chuồn bơn tràn chợ đầy dường, mà năm nay từ nửa tháng hai, có đôi chiếc ghe đi sớm, về được ít nhiều, rồi mãi đến giờ mới có lẻ tẻ một vài chiếc về, như gà it cá lắm.

Sự mất mùa này, không phải là tại không có cá, mà bởi trời làm trái tiết, nên không đánh được cá. Hàng năm cứ đến mùa tháng giêng, có gió nồm, thì các chủ ghe đã lo sắm-sửa muối và thùng vựa cá, cùng các thứ cần dùng, rồi gọi bạn, bắt đầu ra khỏi, ghe đánh cá chuồn đi xa lắm, thường qua mãi tận Hải-nam; tháng giêng đi, tới độ tháng hai đã có cá bẻ, rồi cứ kéo, ép hi lươn, đến cuối tháng năm mới hết mùa. Năm nay đáng lẽ cũng tính như thường các chủ có ghe đi sớm về cũng được ít nhiều cá. Nhưng đến giữa tháng hai, là khi ghe đi nhiều, thì trời lại nổi gió bắc, đồ mưa dầm, nên không dám đi, mãi đến ba tuần tháng hai, trời mới lạnh, đoàn ghe lại lần lượt kéo đi. Ngờ đâu đi chưa đến nơi, trời đã nổi cơn bắc khác, làm cho mặt bể đang êm lặng bỗng nổi ra sóng cả gió to, các ghe chuồn xa đều dạt vào mã đến hải-phận Quảng-ngãi, nộp tránh ít ngày, thấy lặng gió mới trở ra. Lại bị trời nổi trận bắc nữa phải dạt về bờ bể Mỹ khê, sau đành phải về không.

Còn chiếc nào may mắn nửa được khỏi nạn, chờ lúc lạnh ra đánh được ít nhiều, thì nay đã lần lượt quay về, song cũng được mấy hột cá, vì mười ghe chỉ được vài ghe như thế, còn thì đi không lại về rỗ, chỉ được ít cá khô, chớ cũng có con chuồn nào cả.

Các làng duyên-hải ở đây, như: Thanh-khê, Hà khê vân vân... đều chuyên về nghề-nghiệp, mà đánh cá chuồn là nghề căn-bản của họ, hằng năm có đến hơn ba trăm chiếc ghe ra khơi đánh cả kỳ. Trong làng nọ hay đổi, toàn nhờ ở nghề chuồn. Năm nay trời lắm tai hại, mười phần chỉ được vài ba, đã thế mà các thứ khác cũng vì biến động luôn, không đánh được, nên từng thất hại; anh kế các làng xem đã ớ phần eo-ép. May mà năm nào chuồn, mà mười người cũng gửi thịt lấy. Cá chuồn khô với nước non, là một vị ăn rất thú, xem câu nói gói xuống, cá chuồn gỏi nước non tới đủ lỗ; song năm nay cá chuồn ít quá, mỗi con đều 3 xu, so với mọi năm mất gấp bốn lần, nên các nhà nhẹo lắm người được hương vị mỉ, non khó với cá chuồn.

T. L.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị thuốc hảo không có pha chế nhiều mấy
Mỗi hoàn 0,50 cen. (uống từ 2 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẦN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẤM

Cũng có bán tại: Hanoi, 82, CHASSAGNE, Pharm.-Biologiste, L. BOUDET-GONON, Phar., và các hiệu bào chế khác.

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết dịch xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, đề qui khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Bàn ông mộng tinh, di tinh lậu tinh, lòng tinh, đau bụng, đau tức kinh nguyệt, ho lao, đờm suyễn, bất toàn phụ thống, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, bước kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, tức dầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Bằng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mông mộng, mỗi chai 2 hào.

2067

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-b o rằng. phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-da (mandats-postes); chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

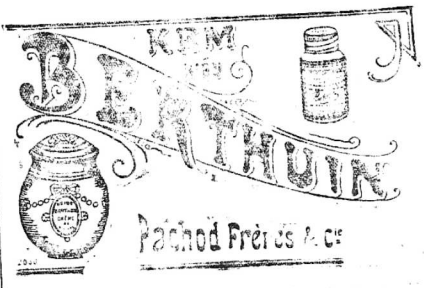
Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ai để các ngài so-sánh và suy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thử rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, cơm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thử rượu này đã được vô số tờ chứng chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi

MỚI SANG NHIỀU

Chạy xe — Nan hoa — Vòng bánh

Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酗補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông L. BLANC *(người nắm-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每服吉古哩母吉哩沒噸酗欺利

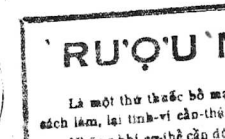
Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert), Hanoi

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Hai sự rất chê cảm ở bệnh lậu là: Vừa vội đi và mất dương sinh dục. Cái con sâu nhỏ nó làm cho nó yếu sức khắp cả những hại sinh dục đề hóa ra như hai sinh dục của các người già. Không cần gì sẽ tiết ra nước lì, mất người trai trẻ mà không sinh. Sao những con mắm này? Vậy thì chết trên quan pháo, các chứng vẫn ra ở bệnh thì vì phế gan lắc chữa ngay bệnh nó bắt đầu có mủ. Nếu mà mắc trong dương tiền vào tới đau thì bệnh nên nhẹ hơn, và phải giữ gìn những cơ nguy khác bệnh quang nguy hiểm cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có cách chữa rất cần thiết là thuốc *Santal monal*. Dùng mười ống thì khỏi là hết đau đớn vật vạ dương, nếu có và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal monal* các dùng ở các phố chợ khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất qui rất hay. Nó lấy vào với nước nếu và tiêm cho nước nếu thành ra xanh, tiêm chỉ có những mũi con mọc ở các con mắt thì thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

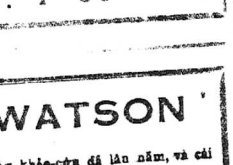
Bán bằng bào chế to đều có bán.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(HIỆU GÔ-BA)

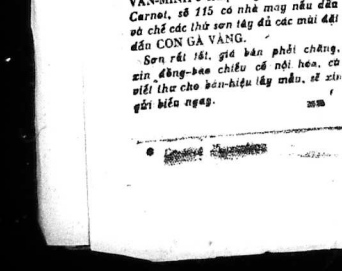
RUE PAUL BERT, HANOI

Pétrole Hahn, nước gội đầu vệ-sinh, và trừ bệnh rụng tóc rất công-hiệu, dùng không có điều gì ngại, mà lại không có bọc kỉa.

Một lọ: 7 fr. 00

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hiệu GIU-ÍCH tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dấu CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, có viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay. 2038

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khác-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc xây là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khí cơ-thể cần đông phải bổ đường rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul Bert, Hanoi

RƯỢU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RẤT CHÊ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc nầy hay làm đã nổi tiếng trong thiên-hạ đâu đâu cũng biết không cần thuốc nào hay bằng. Thuốc Quina Laroche là thuốc hay hơn hết làm cho bổ máu tại, bổ tang phủ, trị bịnh rét làm cho ăn ngủ, thuốc đó lấy làm hay cả thế gian ai không đến quên đâng.

Ai ai đâng nó cũng đâng, những là người bịnh con cũng dân bà hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh con nầy: bịnh hay hoặt phá đuổi, huyết suy, bổ máu tại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bị trái hoa, bổ cân cho trẻ ngủ, rất hay con lười rằng, trắc trở trong đi vi các bịnh đó đều dùng chắc tay thuốc Quina Laroche đâng.

Con nít huyết suy và con gái tóc đang tới công đôn bổ kể khi tóc sanh sang, cũng như nầy bịnh kể trước đây đều nhờ uống thuốc Quina Laroche.

Những người nào ở cơ tay cơ thấp rét cũng chẳng nên quản đâng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đã trị lấy lắm mau và chắc. Chẳng những bịnh sẽ trở hết mà thôi con lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chẳng ta giảm kém thuốc đó rằng: Nước ngọc thạch của Thiên-thần chế ra (Liqueur de Jouvence) tác ngủ con người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn hết thảy không thuốc nào bằng.

Từ khi chẳng ta bán thuốc Quina Laroche thì chẳng ta có đâng cả vàng giấy rằng và thơ cảm ơn của mấy người bịnh và cả vàng giấy của các quan trong y khác công lăng ta.

Rất lại thuốc nước Quina Laroche là một thứ thuốc làm lợi cho người làm bịnh thảy.

CÁCH DÙNG

Rượu Quina Laroche phải uống từ một tý tới ba ly có bữa theo chai rượu trọn một ngày trong hai bữa ăn. Cho nước tri bịnh rét thì mỗi một khác đâng bổ uống một ly, uống 8 ly trước cơ rét 2 giờ rưỡi, thế ly ly chơi uống trước cơ nên giờ.

Thuốc Quina Laroche thường thì uống không pha nước mà khi trời nóng nực thì pha nước vô mà uống cho đỡ khác.

COMAR VÀ CÔNG-TI

tổng thầy bán thuốc hạng nhứt tại Paris.